

Oplegnotitie

Uitvoeringsplan 2024-2027

Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA)

Lokale Paragraaf

Samen sterk,
iedereen veilig

Inleiding

In het uitvoeringsplan 2024-2027: Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties voor de regio Zuid-Limburg, staan de activiteiten beschreven die we ten behoeve van de regio Zuid-Limburg in gaan zetten in de komende periode. Specifiek voor Heerlen willen wij een lokale paragraaf toevoegen voor de aanpak van femicide. Femicide is dodelijk geweld tegen vrouwen en meisjes en komt in alle lagen en delen van de Nederlandse samenleving voor. Er is vaak sprake van ongelijkheid, dwang en controle. Aandacht voor femicide is van cruciaal belang, omdat daarmee wordt herkend dat gender gerelateerd geweld een systematisch probleem is dat diepe wortels heeft in sociale en culturele structuren: ook in Nederland! In de periode 2018-2022 zijn er volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) 172 van de 217 gedode vrouwen omgebracht door iemand uit de huiselijke kring. Dat is bijna 80%. Het aantal jaarlijkse slachtoffers van femicide is gedurende deze periode niet afgenomen.

Aanpak femicide

Het Landelijk Netwerk Veilig Thuis, de netwerkorganisatie van 25 regionale Veilig Thuis-organisaties, en het Landelijk Netwerk Vrouwenopvang Valente, waarbij 24 organisaties zijn aangesloten, hebben in 2023 een oproep gedaan onder de motto's #StopFemicide en #NietEénMeer op tot een gezamenlijke aanpak van femicide. In juni 2024 is het landelijke plan van aanpak Stop Femicide! landelijk gepresenteerd. Het kabinet wil er alles aan doen om femicide en andere vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes te voorkomen. Daarom zet het kabinet onder andere in op het beter herkennen van geweldssignalen door bijvoorbeeld politie, justitie en Veilig Thuis en eerder ingrijpen bij huiselijk geweld om escalatie te voorkomen. Bij het maken van de aanpak is intensief samengewerkt met nabestaanden van femicide-slachtoffers, ervaringsdeskundigen van huiselijk geweld en kindermishandeling, organisaties die in de praktijk werken met slachtoffers en plegers van huiselijk geweld en kindermishandeling en wetenschappelijke instituten. Het plan bestaat uit 4 pijlers waarbinnen 10 prioriteiten zijn benoemd die de komende 2 jaar met voorrang opgepakt worden. Het is belangrijk om signalen beter te herkennen die kunnen wijzen op femicide, zogenaamde rode vlaggen. Voorbeelden hiervan zijn onder andere: stalking, intieme terreur of bedreiging. Het creëren van bewustwording en het bieden van duidelijke handelingsperspectieven zijn hierbij essentieel, voor professionals, mogelijke slachtoffers en omstanders. Bij vermoedens of signalen van geweld of stalking, is een juiste en vooral tijdige reactie van groot belang voor de bescherming van slachtoffers en de aanpak van de plegers. Prioriteiten zijn zowel het verbeteren van de strafrechtelijke aanpak van psychisch geweld als de hulpverlening voor slachtoffers. Bij de meeste gevallen van moord en doodslag op vrouwen is de dader (ex-)partner of familielid. Daarom bouwt de aanpak van femicide voort op de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties met extra aandacht voor het vergroten van deskundigheid specifiek over femicide en samenwerking tussen betrokken partijen. Femicide valt dan ook onder algemene aanpak zoals geformuleerd in de Zuid-Limburgse regiovisie geweld in afhankelijkheidsrelaties en dit uitvoeringsplan. Deze aanpak sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen. De algemene aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties verwoordt in de regiovisie en dit uitvoeringsplan geldt voor iedereen, van –9-maanden tot 100+ jaar!

Aanpak femicide

Een goede aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling vormt de basis om femicide vaker te kunnen voorkomen. Verschillende organisaties werken hierin dagelijks samen. Het is belangrijk dat signalen en informatie op tijd bij elkaar komen en dat partners samen bepalen wat nodig is om de veiligheid van de betrokken personen te herstellen. Hierbij is het de kunst om op tijd gebruik te maken van elkaars deskundigheid. Op die manier kunnen individuele partners hun rol of taak beter uitvoeren en sneller en gericht handelen in situaties van (dreigend) geweld. Er zijn 3 fundamentele ontwikkelingen in de aanpak om femicide te voorkomen. Dit zijn

Aanpak Veiligheid Voorop, op basis van de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid, Multidisciplinaire aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (MDA++) en de inzet van het Zorg en Veiligheidshuis. In de regiovisie geweld in afhankelijkheidsrelaties en dit uitvoeringsplan zijn de eerste 2 onderdelen nader uitgewerkt. De rol van het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad is ingeregeld middels een gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is het vergroten van bewustzijn, deskundigheidsbevordering en goede samenwerking belangrijk. In onderstaand schema is weergegeven op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven.

Doelstelling	Het tijdig signaleren/ bewustzijn vergoten en samenwerking versterken om femicide te voorkomen
Resultaat	- Inwoners herkennen de signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties (waaronder de rode vlaggen die kunnen leiden tot femicide) en weten hoe zij hulp kunnen inschakelen. - Signalen (rode vlaggen) bij een (vermoeden) van femicide worden besproken in het Actie-overleg (Samenwerking met politie, OM en andere ketenpartners) om zorg en straf op elkaar af te stemmen. - Professionals herkennen de signalen (rode vlaggen) die kunnen leiden tot femicide en weten wat ze moeten doen. professionals binnen het netwerk weten elkaar goed te vinden, tijdig samenwerken of weten waar ze expertise kunnen vinden rondom het thema femicide. - De deskundigheid van professionals over femicide is groter - Er worden instrumenten ingezet (o.a. AWARE en huisverbod) zodat vrouwen zich veiliger voelen.
Uitvoeringspartners	Alle netwerkpartners
Indicatoren	- Zoals opgenomen in dit uitvoeringsplan wordt er jaarlijks een bewustwordingscampagne geweld in afhankelijkheidsrelaties georganiseerd - Jaarlijks wordt aandacht besteed aan de campagne Orange the World (stop geweld tegen vrouwen). - In 2025 heeft de reizende expositie FEMICIDE in Heerlen plaatsgevonden. - Zoals opgenomen in dit uitvoeringsplan worden gastlessen ingezet binnen het onderwijs voor jeugdigen. - Er wordt door de netwerkpartners aangesloten bij de landelijke ontwikkelingen van het thema femicide. - Aan de professionals worden trainingen aangeboden zodat zij de signalen van Femicide sneller herkennen en weten wat zij moeten doen - In Parkstad worden AWARE kastjes ingezet

Acties	(Tussentijdse) monitoring
Bewustwording vergroten: - Bewustwording professionals van signalen femicide (rode vlaggen) bij professionals vergroten d.m.v. trainingen - Bewustwording inwoners vergroten d.m.v. inzet van een campagne, deelname aan Orange the Wold en reizende expositie femicide in Heerlen. In de periode van 13 mei tot 3 juni 2025 zal er een buiten expositie plaatsvinden in Heerlen De reizende expositie FEMICIDE brengt de verhalen van twaalf slachtoffers die door hun (ex-)partner zijn omgebracht, verteld door de nabestaanden. De foto's en openhartige verhalen maken de afschuwelijkheden van deze moorden voelbaar en tonen de levenslange impact hiervan op de nabestaanden. - Versterken van kinderen o.a. door het geven van gastlessen op school. Op de basisscholen in Parkstad worden aan groep 7 en/of 8 gastlessen gegeven. Tijdens een gastles wordt op een interactieve manier met elkaar het thema huiselijk geweld verkent. Hoe is het voor een jongere om onveilig op te groeien? Wat kun je doen als je je zorgen maakt over jezelf of een ander? Op welke manier kan de gratis en anonieme app CARE-FREE helpen? Op deze manier is er aandacht voor wat is huiselijk geweld en wat kun je doen. We gaan in 2024 een pilot doen in de week tegen KM waarbij een aantal gastlessen bij aantal scholen (middelbaar onderwijs) worden geboden. Bij het Grotius College (Heerlen), de Vrije School (Heerlen), en Compass (Brunssum) worden gastlessen over kindermishandeling en huiselijk geweld gegeven in alle brugklassen (totaal 7 groepen) . Aan de hand van deze pilot gaan we bekijken of dit in 2025 gecontinueerd en of verder uitgebreid zal worden.	Wordt meegenomen in de twee jaarlijkse evaluatie
Goede samenwerking tussen politie en Veilig Thuis waarbij signalen snel gedeeld kunnen worden en snel actie wordt ondernomen. - Naast de samenwerking aanpak Veiligheid Voorop, Multidisciplinaire aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (MDA++) en de samenwerking onder regio van het Zorg- en Veiligheidshuis zetten wij in op: - Snel oppakken van spoedcasussen door Veilig Thuis. De politie voert bij alle stalkingszaken een SASH-screening uit, ook als er geen aangifte wordt gedaan. Dit is een instrument waarmee de mate van ongerustheid gemeten wordt. Als uit een melding door politie bij Veilig Thuis met daarin een hoge risicotaxatie, dan wordt de casus altijd besproken in het 'Actie overleg' om een aanpak op het gebied van zorg, straf en bescherming te bepalen. - Er is een vastgelegde interne werkwijze VT voor (ex)-partner stalking. Hierin is de samenwerking met o.a. de politie beschreven. - Alle netwerkpartners hebben een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling. Hieronder valt ook staking en (ex)partner geweld.	
Deskundigheidsbevordering Deskundigheid van professionals vergroten d.m.v. trainingen.	
Vergroten veiligheid : <i>Inzet AWARE (alarmkastje)</i> AWARE heeft als doel veiligheid te bieden aan slachtoffers van stalking (vrouwen en kinderen) die blootstaan aan systematische fysieke of mentale bedreigingen. De methode	

AWARE biedt bij stalking via een elektronisch alarmsysteem veiligheid aan slachtoffers. Daarnaast brengt het de hulpverlening, gericht op empowerment, op gang. Als het slachtoffer bedreigd of lastiggevallen wordt, kan deze met één druk op de knop een melding doen. Vervolgens worden verschillende instanties ingeschakeld, waaronder de politie, justitie, reclassering en de betrokken hulpverlener.

- *Opleggen huisverbod*

Bij huiselijk geweld kan de burgemeester de pleger een tijdelijk huisverbod opleggen (Wet tijdelijk huisverbod). Dit heeft tot doel om de veiligheid van de huisgenoten te vergroten en ze daarmee een adempauze te geven die kan worden benut om andere maatregelen te nemen die (de dreiging van) het geweld kunnen wegnemen. In die periode wordt hulpverlening gestart voor zowel de achterblijvers als de pleger.

